

Examen VMBO-GL en TL

2017

tijdvak 2
dinsdag 20 juni
13.30 - 15.30 uur

Nederlands CSE GL en TL

Bij dit examen horen een bijlage en een uitwerkbijlage.

Beantwoord alle vragen en maak alle opdrachten in de uitwerkbijlage.

Achter dit examen is een erratum opgenomen.

Achter het correctievoorschrift is een aanvulling op het correctievoorschrift opgenomen.

Dit examen bestaat uit 25 vragen, een samenvattingsopdracht en een schrijfoopdracht.

Voor dit examen zijn maximaal 51 punten te behalen.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Tekst 1 De gewone tuinslak

- 1p 1 Op welke manier wordt de tekst in alinea 1 ingeleid?
De tekst wordt vooral ingeleid door
A de aandacht te trekken met een pakkend detail.
B de mening van de schrijver weer te geven.
C een samenvatting van de rest van de tekst te geven.
D het introduceren van een deskundige.
- 2p 2 Tuinslakken zijn niet altijd populair, omdat mensen denken dat de tuinslak al hun planten opeet. Toch klopt dit niet.
→ Geef twee redenen uit alinea 3 waarom dit niet klopt.
- 1p 3 De alinea's 2 tot en met 9 vormen het middenstuk van deze tekst.
Je kunt dit middenstuk verdelen in twee verschillende delen:
deel 1: Kenmerkende eigenschappen tuinslak
deel 2: Onderzoek doen met behulp van de tuinslak
→ Bij welke alinea begint deel 2?
- 1p 4 "Tuinslakken zijn hermafrodiet (...)" (regel 34)
→ Wat is de belangrijkste reden dat juist de tuinslak hermafrodiet is?
Gebruik voor je antwoord niet meer dan 25 woorden.
- 1p 5 Het slakkenhuis beschermt de slak ook tegen oververhitting (alinea 5).
→ In welke alinea komt deze oververhitting ook ter sprake?
- 2p 6 Onderzoeker Menno Schilthuizen vindt de tuinslak het ideale dier om de evolutie mee te bestuderen.
Hiervoor geeft hij in alinea 6 vijf verschillende redenen.
→ Noteer deze vijf redenen.
- 2p 7 Schilthuizen doet onderzoek naar slakken in bossen en slakken in graslanden.
→ Wat zijn de kenmerken van deze slakken?
Vul het schema in de uitwerkbijlage in.

	slakken in bossen	slakken in graslanden
kleur		
strepen		
Welke verandering van kleur?		

- 1p 8 Noem twee redenen waarom huisjes van tuinslakken van kleur verschillen.

- 1p 9 Waarom waren juist de nieuwe Nederlandse polders de ideale plek om te meten hoe snel slakken precies van kleur veranderen?
- A omdat het gebied droog genoeg is voor slakken om in te leven
  - B omdat in de polders zowel bos als grasland voorkomt
  - C omdat je vrij precies weet hoe lang slakken al in dat gebied leven
  - D omdat slakken in eerste instantie niet in die polders voorkwamen
- 1p 10 Wat is de belangrijkste functie van alinea 10?
- A het geven van een aanbeveling
  - B het geven van een conclusie
  - C het geven van een samenvatting
  - D het geven van een toekomstverwachting
- 1p 11 Hoe kun je de hoofdgedachte van deze tekst het beste weergeven?
- A Tuinslakken dragen hun eigen ontwikkelingsgeschiedenis al eeuwen met zich mee.
  - B Tuinslakken weten zich, ondanks het hoge tempo waarin veranderingen plaatsvinden, aan te passen aan het milieu.
  - C Tuinslakken zijn bijzondere dieren die door hun kenmerken ideaal zijn om de evolutie mee te bestuderen.
  - D Tuinslakken zijn niet populair onder veel mensen, maar hebben wel nuttige eigenschappen.

Tekst 2 De opmars van de robot

9p 12 **Samenvattingsopdracht**

Vat de tekst 'De opmars van de robot' samen in maximaal 190 woorden. Besteed daarbij alleen aandacht aan de volgende punten:

- 1 de ontwikkelingen in de computertechnologie van de afgelopen jaren;
- 2 het algemene gevolg van deze ontwikkelingen voor de samenleving;
- 3 de stappen op weg naar een samenleving zonder contant geld;
- 4 de verandering in het verkeer;
- 5 de verandering die zich voordoet in de gezondheidszorg;
- 6 een nadeel van de technologische ontwikkelingen;
- 7 hoe Wassili Bertoen tegen dit nadeel aankijkt;
- 8 de mening van Jelte Timmer over de technologische ontwikkelingen.

Maak er een goedlopend geheel van. Gebruik volledige zinnen waarbij de tekstverbanden duidelijk weergegeven worden. Noem niet onnodig voorbeelden. Tel de woorden en zet dat aantal onder je samenvatting. Zet de titel erboven.

Tekst 3 Serieus pure chocolade

- 1p 13 Wat is het belangrijkste doel van deze advertentie?
De advertentie wil de lezer
- A aansporen om een bedrijf in pure chocolade te steunen.
  - B erop wijzen dat kinderen pure chocolade niet lekker vinden.
  - C ervan overtuigen dat pure chocolade niet voor kinderen bestemd is.
  - D laten zien dat er een startend bedrijf in pure chocolade is.
- 1p 14 Een afbeelding in een advertentie kan verschillende functies hebben.
- 1 De afbeelding is nodig om de tekst te begrijpen.
  - 2 De afbeelding trekt de aandacht van de lezer.
  - 3 De afbeelding voegt inhoudelijk iets nieuws toe aan de tekst.
- Welke functie of functies heeft de afbeelding in deze advertentie vooral?
- A alleen 1
  - B alleen 2
  - C alleen 3
  - D 1 en 2
  - E 1 en 3
  - F 2 en 3
- 1p 15 Kitty Smeeten en Thomas de Groen noemen hun chocoladereep 'de meest volwassen chocoladereep'.
→ Leg in eigen woorden uit wat Smeeten en De Groen hiermee bedoelen.
Gebruik voor je antwoord niet meer dan 10 woorden.
- 1p 16 Citeer de zin uit de tekst die het best uitlegt wat er op de afbeelding te zien is.

Tekst 4 Als je zelf schrijft, denk je na over wat je doet

- 1p 17 Op welke manier wordt de tekst in alinea 1 ingeleid?
De tekst wordt ingeleid door
- A de aanleiding voor het schrijven van de tekst te geven.
  - B de mening van de schrijver te geven.
  - C een belangrijke conclusie voorop te stellen.
  - D een samenvatting van de tekst te geven.

- 1p 18 Iemand die aantekeningen met de hand schrijft, onthoudt deze beter dan iemand die aantekeningen op de computer typt.
 → Wat is volgens alinea 2 de belangrijkste reden hiervoor?
 Vul voor je antwoord de volgende zin aan in de uitwerkbijlage:

Als je met de hand aantekeningen maakt, moet je ..... Hierdoor vindt er ..... plaats, waardoor de informatie beter onthouden wordt.

- 1p 19 In alinea 3 wordt gesproken over ‘onderzoek in Psychological Science’ en ‘eerdere onderzoeken’.
 → Leg uit wat er precies onderzocht werd in het onderzoek in Psychological Science **en** wat er precies onderzocht werd in de eerdere onderzoeken.
 Gebruik voor je antwoord niet meer dan 40 woorden.
- 2p 20 Uit het onderzoek in Psychological Science bleken meerdere verschillen tussen laptoptickers en schrijvers. (alinea 3 tot en met 6)
 → Geef van onderstaande beweringen in de uitwerkbijlage aan of deze juist of onjuist zijn volgens het onderzoek.

	juist	onjuist
Laptoptickers typen meer woorden dan handschrijvers en noteren vaker precies dezelfde woorden als collega-tickers.		
Laptoptickers weten vlak na de lezing vrijwel net zoveel feiten als handschrijvers.		
Laptoptickers hebben vlak na de lezing net zoveel begrip als handschrijvers.		
Laptoptickers kunnen beter leren dan handschrijvers omdat ze een uitgebreider verslag hebben.		
Laptoptickers scoren na een week slechter op begripsvragen dan handschrijvers.		

- 1p 21 Wat is de functie van alinea 7?
 Alinea 7
 A geeft een gevolg van het gestelde in alinea 1.
 B vormt een tegenstelling met de alinea’s 4 tot en met 6.
 C vormt samen met de alinea’s 4 tot en met 6 een opsomming.
 D werkt een deel van het gestelde in alinea 1 verder uit.
- 1p 22 In regel 96 staat “uitbesteding van geheugen”.
 → Wat wordt hier volgens de tekst mee bedoeld?
 Gebruik voor je antwoord niet meer dan 15 woorden.

- 1p **23** Wat is het belangrijkste verband tussen alinea 7 en alinea 8?
- A Alinea 8 geeft een advies bij alinea 7.
  - B Alinea 8 nuanceert het gestelde in alinea 7.
  - C Alinea 8 verklaart het gestelde in alinea 7.
  - D Alinea 8 vormt een tegenstelling met alinea 7.
- 1p **24** “Ook dragen voorstanders vaak aan dat handschrijven meer geheugensporen in het brein achterlaat dan het simpelere tikken op toetsenbordknoppen. Dit komt doordat met de hand schrijven motorisch complexer is.” (regels 116-122)
- Citeer uit alinea 9 of alinea 10 de zin die het duidelijkst het positieve gevolg hiervan weergeeft.
- 1p **25** Wat is de hoofdgedachte van deze tekst?
- A Om feiten op korte termijn goed te onthouden, kun je zowel je aantekeningen typen als met de hand opschrijven.
  - B Omdat studenten tegenwoordig zo goed kunnen typen, hebben ze minder mentale verwerking bij het maken van aantekeningen.
  - C Wanneer je met de hand schrijft, heb je meer mentale verwerking en laat je meer geheugensporen achter in je brein.
  - D Wanneer je veel gebruikmaakt van internet en veel schrijft, is dat slecht voor je parate kennis.
- 1p **26** Wat is de belangrijkste functie van alinea 10?
- A een aanbeveling doen
  - B een toekomstverwachting geven
  - C een voorbeeld geven
  - D een waarschuwing geven

Schrijfoopdracht

Op jouw school hebben veel leerlingen een eigen tablet of laptop en ze willen daarmee graag ook in de lessen werken. De directie van de school verbiedt echter dat leerlingen tijdens de les hun aantekeningen op tablets en laptops maken. Ook moet huiswerk gewoon op papier uitgeschreven worden. De schoolleiding geeft als argument dat aantekeningen die je opschrijft, beter onthouden worden dan wanneer je ze typt.

In jullie klas ontstaat een discussie over het verbod van de directie. Veel leerlingen zijn het niet met het verbod eens, maar er zijn ook medestanders. Jij weet niet precies wat je van deze discussie moet vinden en je wilt graag je eigen mening vormen. Daarom ga je op onderzoek uit. Je wilt weten wat de voor- en nadelen van het typen van aantekeningen en huiswerk zijn. Onthoud je echt meer als je aantekeningen en huiswerk met de hand schrijft?

Je komt in NRC.next het artikel 'Als je zelf schrijft, denk je na over wat je doet' tegen en bestudeert het goed. In de tekst worden enkele nadelen genoemd van het maken van aantekeningen op de computer. Je zou inderdaad meer onthouden als je aantekeningen met de hand uitschrijft. Tegelijkertijd gaat het werken op de computer wel veel sneller.

Je besluit een artikel voor de schoolkrant te schrijven over het verbod van de directie. In je artikel vergelijk je de voor- en nadelen van het met de hand schrijven met die van het typen. Ook geef je aan of je vindt dat de directie het verbod moet handhaven of niet.

13p **27 Opdracht**

Schrijf het artikel voor de schoolkrant. Gebruik daarvoor de gegevens op de vorige bladzijde en de tekst 'Als je zelf schrijft, denk je na over wat je doet'. Gegevens die niet in de opdracht staan, moet je zelf bedenken.

Besteed in jouw artikel aandacht aan de volgende punten:

- de aanleiding om het artikel te schrijven;
- twee verschillende voordelen van het schrijven met de hand;
- twee verschillende voordelen van het typen;
- wat volgens jou prettiger is: het met de hand schrijven van aantekeningen en huiswerk of het typen ervan;
- twee argumenten die jouw mening ondersteunen;
- jouw mening over het verbod van de directie;
- wat je hoopt te bereiken met je artikel.

Maak er een samenhangend geheel van en zet er een passende titel boven.

Zet je voor- en achternaam onder het artikel.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.

Nederlands CSE GL en TL

Centraal examen vmbo

Tijdvak 2

Opgaven

Aan de secretarissen van het eindexamen van de scholen voor vmbo

Bij het centraal examen Nederlands GL en TL vmbo op dinsdag 20 juni, aanvang 13.30 uur, moet de volgende mededeling aan het begin van de zitting bij de kandidaten bekend zijn.

Op **pagina 9** van het opgavenboekje moet aan het einde van de schrijfo opdracht de volgende zin toegevoegd worden:

Let op: Zorg ervoor dat je tekst minimaal uit 100 woorden bestaat. Bij minder dan 100 woorden krijg je geen punten voor taalgebruik.

Het College voor Toetsen en Examens
Namens deze, de voorzitter,

drs. P.J.J. Hendrikse